

**Информация об авторе**

**Корнейчук Борис Васильевич** – докт. экон. наук, профессор кафедры экономической теории Санкт-Петербургского филиала Национального исследовательского университета "Высшая школа экономики" (190008, г. Санкт-Петербург, ул. Союза Печатников, 16, e-mail: bkorn59@mail.ru).

**Information about the author**

**B. Korneychuk** – DSc in Economics, Professor of Department of Economic Theory, National Research University "Higher School of Economics" in Saint Petersburg (16, Soyuzna Pechatnikov Str., 190008, Saint Petersburg, e-mail: bkorn59@mail.ru).

**Інформація про автора**

**Корнейчук Борис Васильович** – докт. экон. наук, професор кафедри економічної теорії Санкт-Петербурзького філіалу Національного дослідного університету "Вища школа економіки" (190008, м. Санкт-Петербург, вул. Союзу Печатніков, 16, e-mail: bkorn59@mail.ru).

*Рецензент*  
докт. экон. наук,  
професор Попов О. Є.

*Стаття надійшла до ред.*  
03.09.2012 р.

---

## ТЕОРЕТИЧНІ УЗАГАЛЬНЕННЯ ЩОДО СУТНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА

УДК 351.82:334.722

**Федосєєнко І. Г.**

Обґрунтовано необхідність теоретичних досліджень у сфері державної підтримки розвитку підприємництва, визначено роль державної підтримки розвитку підприємництва в забезпеченні сталого функціонування підприємництва як сукупності вітчизняних суб'єктів господарювання. Розглянуто існуючі визначення поняття "державна підтримка розвитку підприємництва", узагальнено недоліки при їх побудові, виокремлено та згруповано підходи до визначення поняття державної підтримки розвитку підприємництва, надано авторське визначення цього поняття.

*Ключові слова:* державна підтримка, державне регулювання, підприємництво.

---

## ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОБОБЩЕНИЯ ОТНОСИТЕЛЬНО СУЩНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА

УДК 351.82:334.722

**Федосеевко И. Г.**

Обоснована необхідність теоретических исследований в области государственной поддержки развития предпринимательства, определена роль государственной поддержки развития предпринимательства в обеспечении устойчивого функционирования предпринимательства как совокупности отечественных субъектов хозяйствования. Рассмотрены существующие определения понятия "государственная поддержка развития предпринимательства", обобщены недостатки при их построении, выделены и сгруппированы подходы к определению понятия государственной поддержки развития предпринимательства, представлено авторское определение этого понятия.

*Ключевые слова:* государственная поддержка, государственное регулирование, предпринимательство.

THEORETICAL SUMMARY OF THE ESSENCE  
OF STATE SUPPORT FOR BUSINESS

UDC 351.82:334.722

I. Fedosieienko

The necessity of theoretical research in the area of state support for business is grounded, the role of state support for entrepreneurship in sustainable business operation as a set of local entities has been defined. The existing definitions of "state support for business" are considered, the existing flaws in their construction are summarized, the approaches to the definition of state support for entrepreneurship are singled out and grouped, the author's definition of "state support for business" is given.

Key words: state support, government regulation, business.

Сучасні умови динамічного розвитку економіки обумовлюють наявність гострої потреби суб'єктів підприємництва в різних формах підтримки з боку держави. Саме тому на сьогодні спостерігається значний інтерес до окресленої проблеми з боку фахівців. При цьому підґрунтям будь-яких практичних перетворень є, перш за все, досконале теоретичне обґрунтування.

Усе це обумовило необхідність теоретичних узагальнень у сфері державної підтримки розвитку підприємництва взагалі й уточнення поняття "державна підтримка розвитку підприємництва" зокрема.

Метою даної статті є уточнення поняття "державна підтримка розвитку підприємництва".

Задля виконання зазначеної мети в межах даного дослідження поставлені такі завдання:

згрупувати існуючі визначення поняття "державна підтримка розвитку підприємництва";

узагальнити існуючі підходи з цього приводу; виокремити й обґрунтувати недоліки в існуючих визначеннях;

надати авторське уточнення поняття "державна підтримка розвитку підприємництва".

Аналіз наукової літератури показав, що на сьогодні багато вчених займається розв'язанням окресленої проблематики, а саме: Азьмук Н. А. [1], Баришніков Н. Г., Самигін Д. Ю. [2], У. Бережницька [3], Н. Бугаєнко [4], О. Булана [5], Буряк П. Ю. [6], Бутенко А. І., Сараєва А. М. [7], Воротіна Л. І. [8], Єрошкіна О. О. [9], Золотарьов О. М. [10], Калашнік С. В. [11], І. Комарницький, М. Офік [12], О. Корнух [13], Кудряшов В. П. [14], Соколова Л. В., Манакова О. В. [15], Т. Сухорукова [16], Шкварчук Л. О. [17], Шнипко О. С. [18], Яценко Л. Д., Цихан Т. В. [19] та багато інших.

Перш за все, слід зауважити, що в діючому законодавстві трактування досліджуваного поняття відсутнє, що негативно впливає та породжує повну неоднозначність поглядів щодо поняття державної підтримки розвитку підприємництва через відсутність законодавчих засад такої дефініції. Основні із сучасних визначень поняття "державна підтримка розвитку підприємництва" наведені в таблиці.

Таблиця

Основні із сучасних визначень поняття "державна підтримка розвитку підприємництва"

Автор, джерело	Визначення
1	2
Золотарьов О. М. [19]	Державна підтримка – це економічна, організаційна, ідеологічна, юридична та інша діяльність держави, суб'єктів ринкових відносин і громадських структур, спрямована на сприяння ефективному функціонуванню ринкової економіки
Баришніков Н. Г. [2]	Державна підтримка – це складова державного регулювання економіки, що становить сукупність особливих правових, фінансово-економічних і організаційних заходів, які встановлюються державою з метою активного впливу на розвиток вітчизняного виробництва в потрібному обсязі та напрямку
Самигін Д. Ю. [2]	Державна підтримка – це сукупність заходів, що встановлюються державою з метою активного впливу на розвиток
О. Булана [5], Н. Бугаєнко [4]	Державна підтримка – це державна допомога

1	2
Яценко Л. Д., Цихан Т. В. [19]	Державна підтримка – це державне фінансове стимулювання
Азьмука Н. А. [1].	Державна підтримка – це, з одного боку, державне регулювання певного сектору економіки, що передбачає формування державними структурами відповідних умов становлення й розвитку малого підприємництва, а з іншого – створення стимулів, використання матеріальних і фінансових ресурсів, які залучаються до сфери малого бізнесу на пільгових засадах
Воротіна Л. І. [8]	Державна підтримка – це сукупність трьох взаємопов'язаних підсистем сприяння розвитку бізнесу
Соколова Л. В. та Манакова О. В. [15]	Державна підтримка – це трирівнева система фінансово-кредитної, податкової та нефінансової підтримки
Т. Сухорукова [16]	Державна підтримка – це система фінансово-кредитної, податкової, нефінансової та інформаційної підтримки

Загальне відображення сутнісного розуміння щодо визначення поняття "державна підтримка розвитку підприємництва", відповідно до наведених у таблиці визначень, подано на рис. 1.

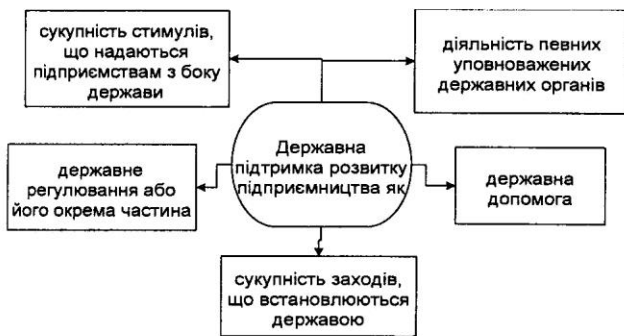


Рис. 1. Підходи до визначення поняття державної підтримки розвитку підприємництва (узагальнено та укладено автором)

Тож, як видно, спектр існуючих думок є досить широким. При цьому їх розгляд дозволяє виділити не лише найбільш поширені, а й визначити узагальнення щодо їх недоліків (рис. 2).

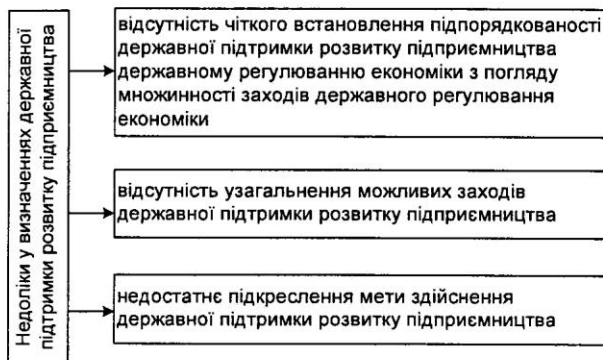


Рис. 2. Недоліки у визначеннях державної підтримки розвитку підприємництва

З урахуванням зазначеного можна надати таке авторське уточнення поняття "державна підтримка розвитку підприємництва":

державна підтримка розвитку підприємництва – це складова державного регулювання економіки, що становить сукупність заходів фінансового та нефінансового характеру, які здійснюються державою з метою забезпечення сталого функціонування підприємницьких структур, що в остаточному сприятиме розвитку підприємництва в державі.

Таким чином, наукова новизна даного дослідження полягає в уточненні поняття "державна підтримка розвитку підприємництва", яке відрізняється від існуючих окреслень мети, визначенням відмінностей між державним регулюванням і державною підтримкою та враховує наявність певних заходів і їх ранжування за рівнями.

При цьому як напрям подальших досліджень слід зазначити необхідність уточнення економічного змісту державної підтримки розвитку підприємства через ґрунтовний розгляд методів, інструментів, форм та напрямів здійснення такої підтримки.

**Література:** 1. Азьмук Н. А. Система державної підтримки малого підприємництва / Азьмук Н. А. // Вісник соціально-економічних досліджень. – Одеса : Одеський державний економічний університет, 2006. – Вип. 23. – С. 145–148. 2. Барышников Н. Г. Влияние государственной поддержки на ведение воспроизводственного процесса в сельскохозяйственных организациях / Н. Г. Барышников, Д. Ю. Самыгин, Е. А. Черданцева // Финансы и кредит. – 2011. – № 35. – С. 11–18. 3. Бережницька У. Теоретико-методологічні основи державної підтримки малого підприємництва / Бережницька У. // Вісник КНТЕУ : Науково-практичний журнал. – 2007. – № 5. – С. 5–9. 4. Бугаєнко Н. Особливості державної підтримки національного виробництва в умовах економічної кризи / Бугаєнко Н. // Вісник КНТЕУ. – 2009. – № 4. – С. 24–31.

5. Булана О. Тенденції зміни підходів до державної підтримки економіки у країнах Європи та уроки для України / Булана О. // Світ фінансів. – 2009. – № 2(19). – С. 149–154. 6. Буряк П. Ю. Державна підтримка інтеграційних процесів / Буряк П. Ю. // Фінанси України. – 2004. – № 11. – С. 63–68. 7. Бутенко А. І. Концептуальні засади ефективності інституціонального забезпечення підтримки промислового підприємництва : монографія / Бутенко А. І., Сараєва А. М. – Одеса : ВМВ, 2008. – 117 с. 8. Воротина Л. І. Роль державної підтримки малого підприємництва в державотворенні в Україні / Воротина Л. І. // Вісник соціально-економічних досліджень / ред. Н. І. Зверяков. – Одеса : Одеський державний економічний університет, 2006. – Вип. 23. – С. 149–151. 9. Єрошкіна О. О. Механізм державної підтримки регіонального розвитку депресивних територій / Єрошкіна О. О. // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. – 2009. – № 3. – С. 37–41. 10. Золотарев А. Н. Государственное регулирование и поддержка предпринимательской деятельности в отрасли виноградарства и виноделия : автореф. дис. на соискание степени канд. экон. наук: 08.00.05 / Золотарев А. Н. – Ставрополь, 2004. 11. Калашнік С. В. Удосконалення державної підтримки діяльності холдингів / Калашнік С. В. // Економіка та держава. – 2008. – № 9. – С. 59–61. 12. Комарницький І. Програма заходів щодо державного сприяння розвитку малого та середнього підприємництва / Комарницький І., Офік М. // Регіональна економіка. – 2006. – № 4. – С. 59–66. 13. Корнух О. Державна підтримка розвитку малого підприємництва в Україні: сутність, форми та напрями / Корнух О. // Економіка і держава. – 2008. – № 7. – С. 82–84. 14. Кудряшов В. П. Державна підтримка економічного зростання в Україні / Кудряшов В. П. // Фінанси України. – 2008. – № 9. – С. 42–53. 15. Соколова Л. В. Механізм державної підтримки розвитку малого бізнесу в Україні / Соколова Л. В., Манакова О. В. // Вісник МСУ. – 2006. – Т. IX. – № 2. – С. 14–17. 16. Сухорукова Т. Державна підтримка великого бізнесу / Сухорукова Т. // Економіка України. – 2003. – № 1. – С. 47–51. 17. Шкварчук Л. О. Оцінка впливу приватизаційних процесів на стан економіки / Шкварчук Л. О. // Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 2008. – № 6. – С. 45–49. 18. Шнипко О. С. Державна підтримка вітчизняного виробника як засіб забезпечення його конкурентоспроможності / Шнипко О. С. // Фінанси України. – 2008. – № 11. – С. 34–39. 19. Яценко Л. Д. Основні напрями удосконалення фінансових механізмів державної підтримки інноваційного розвитку / Яценко Л. Д., Цихан Т. В. // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 2 (3). – С. 113–118.

**References:** 1. Azmuk N. A. Systema derzhavnoi pidtrymky maloho pidpriemnytstva / Azmuk N. A. // Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen. – Odesa : Odeskyi derzhavnyi ekonomichnyi universytet, 2006. – Vyp. 23. – Pp. 145–148. 2. Baryshnikov N. G. Vliyaniye gosudarstvennoy podderzhki na vedenie vosproizvodstvennogo protsessu v selskokhozyaystvennykh organizatsyyakh / N. G. Baryshnikov, D. Yu. Samygin, E. A. Cherdantseva // Finansy i kredit. – 2011. – No. 35. – Pp. 11–18. 3. Berezhnyska U. Teoretyko-metodolohichni osnovy derzhavnoi pidtrymky maloho

pidpriemnytstva / Berezhnyska U. // Visnyk KNTEU. Naukovo-praktychnyi zhurnal. – 2007. – No. 5. – Pp. 5–9. 4. Buhaienko N. Osoblyvosti derzhavnoi pidtrymky natsionalnogo vyrobnytstva v umovakh ekonomichnoi kryzy / Buhaienko N. // Visnyk KNTEU. – 2009. – No. 4. – Pp. 24–31. 5. Bulana O. Tendentsii zminy pidkhodiv do derzhavnoi pidtrymky ekonomiky u krainakh Yevropy ta uroky dlia Ukrainy / Bulana O. // Svit finansiv. – 2009. – No. 2(19). – Pp. 149–154. 6. Buriak P. Yu. Derzhavna pidtrymka intehratsiinykh protsesiv / Buriak P. Yu. // Finansy Ukrainy. – 2004. – No. 11. – Pp. 63–68. 7. Butenko A. I. Kontseptualni zasady efektyvnosti instytutsionalnogo zabezpechennya pidtrymky promyslovoho pidpriemnytstva : monohrafiia / Butenko A. I., Saraieva A. M. – Odesa : VMV, 2008. – 117 p. 8. Vorotina L. I. Rol derzhavnoi pidtrymky maloho pidpriemnytstva v derzhavotvorenni v Ukraini / Vorotina L. I. // Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen / red. N. I. Zveriyakov. – Odesa : Odeskyi derzhavnyi ekonomichnyi universytet, 2006. – Vyp. 23. – Pp. 149–151. 9. Yeroshkina O. O. Mekhanizm derzhavnoi pidtrymky rehionalnogo rozvytku depresyvykh terytorii / Yeroshkina O. O. // Derzhava ta rehiony. Seriya : Ekonomika ta pidpriemnytstvo. – 2009. – No. 3. – Pp. 37–41. 10. Zolotarev A. N. Gosudarstvennoe regulirovanie i podderzhka predprinimatelskoy deyatelnosti v otrasli vinogradarstva i vinodeliya : avtoref. dis. na soiskanie stepeni kand. ekon. nauk: 08.00.05 / Zolotarev A. N. – Stavropol, 2004. 11. Kalashnik S. V. Udoskonalennia derzhavnoi pidtrymky diialnosti kholdynhiv / Kalashnik S. V. // Ekonomika ta derzhava. – 2008. – No 9. – Pp. 59–61. 12. Komarnytskyi I. Prohrama zakhodiv shchodo derzhavnogo spriyannia rozvytku maloho ta seredniogo pidpriemnytstva / Komarnytskyi I., Ofik M. // Rehionalna ekonomika. – 2006. – No. 4. – Pp. 59–66. 13. Kornukh O. Derzhavna pidtrymka rozvytku maloho pidpriemnytstva v Ukraini: sutnist, formy ta napriamy // Ekonomika i derzhava. – 2008. – No. 7. – Pp. 82–84. 14. Kudriashov V. P. Derzhavna pidtrymka ekonomichnoho zrostantia v Ukraini / Kudriashov V. P. // Finansy Ukrainy. – 2008. – No. 9. – Pp. 42–53. 15. Sokolova L. V. Mekhanizm derzhavnoi pidtrymky rozvytku maloho biznesu v Ukraini / Sokolova L. V., Manakova O. V. // Visnyk MSU. – 2006. – Vol. IX. – No. 2. – Pp. 14–17. 16. Sukhorukova T. Derzhavna pidtrymka velykoho biznesu / Sukhorukova T. // Ekonomika Ukrainy. – 2003. – No. 1. – Pp. 47–51. 17. Shkvarchuk L. O. Otsinka vplyvu pryvatyzatsiinykh protsesiv na stan ekonomiky / Shkvarchuk L. O. // Derzhavnyi informatsiinyi biuleten pro pryvatyzatsiiu. – 2008. – No. 6. – Pp. 45–49. 18. Shnytko O. S. Derzhavna pidtrymka vitchyznianoho vyrobnyka yak zasib zabezpechennia yoho konkurentospromozhnosti / Shnytko O. S. // Finansy Ukrainy. – 2008. – No. 11. – Pp. 34–39. 19. Yatsenko L. D. Osnovni napriamy udoskonalennia finansovykh mekhanizmiv derzhavnoi pidtrymky innovatsiynoho rozvytku / Yatsenko L. D., Tsykhan T. V. // Stratehichni priorytety. – 2007. – No. 2 (3). – Pp. 113–118.

#### Інформація про автора

**Федосєєнко Інна Геннадіївна** – аспірант кафедри економіки та оцінки майна підприємств Харківського національного економічного університету (61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а, e-mail: Fedosyain@mail.ru).



**Информация об авторе**

**Федосеенко Инна Геннадиевна** – аспирант кафедры экономики и оценки имущества предприятий Харьковского национального экономического университета (61166, г. Харьков, пр. Ленина, 9а, e-mail: Fedosyain@mail.ru).

National University of Economics (9a, Lenin Ave, 61166, Kharkiv, e-mail: Fedosyain@mail.ru).

**Information about the author**

**I. Fedosieienko** – postgraduate student of Economics and Companies Assets Valuation Department, Kharkiv

*Рецензент*

*докт. екон. наук,  
професор Іванов Ю. Б.*

*Стаття надійшла до ред.  
09.04.2012 р.*

---

## ПРОБЛЕМИ РЕЙТИНГУВАННЯ БАНКІВ ЗА СИСТЕМОЮ CAMELS

УДК 336.71.078.3

**Сисоєва Л. Ю.**

Досліджено сутність внутрішнього рейтингування банків за системою CAMELS як однією з найпоширеніших методик оцінювання та аналізу банківської діяльності. Визначено пріоритетність системи для органів нагляду в різних країнах світу, виокремлено особливості проведення оцінки банків за даною методикою. Проаналізовано основні недоліки системи CAMELS як в організації, так і в критеріях оцінки. Визначено спільні та відмінні риси в системі CAMELS і в системі оцінки ризиків. Запропоновано шляхи вдосконалення та розвитку рейтингової методики, що дозволить об'єктивно аналізувати діяльність банку, а також використовувати інформацію для аналізу тенденцій у банківській системі загалом.

*Ключові слова:* банківський нагляд, банківське регулювання, рейтингова система, система оцінки ризиків.

---

## ПРОБЛЕМЫ РЕЙТИНГИРОВАНИЯ БАНКОВ ПО СИСТЕМЕ CAMELS

УДК 336.71.078.3

**Сисоєва Л. Ю.**

Рассмотрена сущность внутреннего рейтингования банков по системе CAMELS как одной из наиболее распространенных методик оценивания и анализа банковской деятельности. Определена приоритетность системы для органов надзора в разных странах мира, выявлены особенности проведения оценки банков по данной методике. Проанализированы основные недостатки системы CAMELS как в организации, так и в критериях оценивания. Определены общие и отличительные черты в системе CAMELS и в системе оценки рисков. Предложены пути усовершенствования и развития рейтинговой методики, что позволит объективно анализировать деятельность банка, а также использовать информацию для анализа тенденций в банковской системе в целом.

*Ключевые слова:* банковский надзор, банковское регулирование, рейтинговая система, система оценки рисков.